

HE 148/2018 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi arvonlisäverolain muuttamisesta ja arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan arvonlisäverolain sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevien verottomuuksien sääntelyä ajantasaistettavaksi sosiaali- ja terveydenhuollon ja varhaiskasvatuksen uudistus huomioon ottaen.

Lisäksi kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisten tulkkauspalvelujen verokohtelua selkeytettäisiin sekä yhtenäistettäisiin muiden sosiaalihuollon palvelujen verottomuuden kanssa.

Arvonlisäverolakia ehdotetaan muutettavaksi myös väliaikaisesti, koska siltä osin kuin muutokset liittyvät sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuun siirtymiseen maakunnille, muutokset tulisivat voimaan vasta vastuun siirtyessä.

Lait ovat tarkoitettut tulemaan voimaan vuoden 2019 alusta.

SISÄLLYS

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
SISÄLLYS.....	2
YLEISPERUSTELUT.....	3
1 NYKYTILA JA EHDOTETUT MUUTOKSET.....	3
2 TALOUDELLISET VAIKUTUKSET.....	5
3 ASIAN VALMISTELU.....	5
4 RIIPPUVUUS MUISTA ESITYKSISTÄ.....	5
YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT.....	6
1 LAKIEHDOTUKSEN PERUSTELUT.....	6
1.1 Laki arvonlisäverolain muuttamisesta.....	6
1.2 Laki arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....	9
2 VOIMAANTULO.....	9
LAKIEHDOTUKSET.....	11
1. Laki arvonlisäverolain muuttamisesta.....	11
2. Laki arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....	13
LIITE.....	14
RINNAKKAISTEKSTIT.....	14
1. Laki arvonlisäverolain muuttamisesta.....	14
2. Laki arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta.....	16

YLEISPERUSTELUT

1 Nykytila ja ehdotetut muutokset

Suomessa sovellettava arvonlisäverojärjestelmä on Suomea sitovasti määritelty yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 28 päivänä marraskuuta 2006 annetussa neuvoston direktiivissä 2006/112/EY. Direktiivin mukaan jäsenvaltion on vapautettava verosta yleishyödyllisenä toimintana pidettävä terveyden- ja sairaanhoito sekä sosiaalihuolto tarkemmin määrittelemillään edellytyksillä.

Arvonlisäverolain (1501/1993) mukaan terveyden- ja sairaanhoito on vapautettu verosta. Lähtökohtana verottoman terveyden- ja sairaanhoidon laajuuden määrittelyssä on, että verottomuus mahdollisimman pitkälti noudattaisi yleispoliittisia tavoitteita siitä, minkä tyyppisen hoidon tulee kuulua yhteiskunnallisesti tuetun toiminnan piiriin. Kauneudenhoito, yleinen virkistäytyminen tai muu vastaava toiminta on tarkoitettu jäämään verovapauden soveltamisalan ulkopuolelle. Verottomuus koskee sekä julkista että yksityistä terveyden- ja sairaanhoitoa. Yksityisestä toiminnasta verosta on vapautettu vain yhteiskunnallisen valvonnan piiriin kuuluva hoitotoiminta.

Myös sosiaalihuolto on vapautettu verosta pääasiallisesti julkisin varoin rahoitettuna toimintana. Verotonta sosiaalihuoltoa on toiminta, jonka tarkoitus on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoidosta, vanhusten, kehitysvammaisten ja muiden vammaisten huollosta mukaan lukien asuminen ja tukitoimien järjestäminen, päihdehuolto ja muu tällainen toiminta. Verottomuus koskee sekä laitospäivähoitoa että avohuoltoa. Verotonta sosiaalihuoltoa on valtion ja kuntien harjoittaman toiminnan lisäksi vastaava yhteiskunnallisen valvonnan piiriin kuuluva yksityisten palveluntuottajien harjoittama toiminta.

Esityksessä ehdotetaan terveyden- ja sairaanhoitoa ja sosiaalihuoltoa koskevien verottomuuksien sääntelyn ajantasaistamista vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa ehdotettuja muutoksia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisvastuuseen sekä palvelujen tuottajia koskeviin edellytyksiin ja valvontaan. Sääntelyä ajantasaistettaisiin myös eräiltä muilta osin vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuoltoa koskevassa lainsäädännössä tapahtuneita muutoksia.

Hallituksen esityksessä eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp) ehdotetaan sosiaalihuollon järjestämistä koskevaa lainsäädäntöä muutettavaksi siten, että sosiaalihuollon järjestämisvastuu siirtyisi kunnilta maakunnille. Muutoksesta johtuen sosiaalihuoltoa koskevaa verovapautta tarkistettaisiin siten, että se koskisi kunnan harjoittaman toiminnan sijasta maakunnan harjoittamaa toimintaa.

Hallituksen esityksessä laiksi sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisesta (HE 52/2017 vp) ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajien toimintaedellytyksiä, rekisteröintiä ja valvontaa koskevia menettelyjä. Pääosa sosiaali- ja terveystalvelun tuottamisesta annettavan lain, jäljempänä *sotetuottamislaki*, säännöksistä on tarkoitettu tulevaksi voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Sosiaali- ja terveystalvelutoiminnan harjoittamisen edellytyksenä on jatkossa yhdenmukainen rekisteröinti. Nykyisestä poiketen sosiaali- ja terveystalvelujen tuottajat merkitään samaan rekisteriin ja rekisteröintivelvollisuus laajennetaan koskemaan julkisia palveluyksiköitä. Rekisteröintiviranomaisena toimivat aluksi aluehallintovirastot ja Valvira, mutta jatkossa tehtävät on tarkoitus siirtää valtakunnalliselle valtion lupa- ja valvontavirastolle. Rekisteriviranomai-

HE 148/2018 vp

nen vastaisi toiminnan valvonnasta. Uudistuksen seurauksena nykyiset sosiaali- ja terveysalaa koskevat lupa- ja ilmoitusmenettelyt kumottaisiin.

Jatkossa julkisten ja yksityisten palveluntuottajien harjoittaman terveydenhuollon edellytykset määriteltäisiin ja valvonta järjestettäisiin yhdenmukaisella tavalla. Näin ollen myös arvonnalisäverovapauden edellytyksistä voidaan säätää yhdenmukaisella tavalla sekä julkisten että yksityisten palvelun tuottajien osalta.

Sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamisen edellytyksiä, rekisteröintiä ja valvontaa koskevasta uudistuksesta ei aiheudu tarvetta muuttaa sosiaalihuollon verovapauden lakisäätelistä määritelmää. Verottomuus koskisi edelleen sosiaaliviranomaisen valvomaa toimintaa. Sosiaaliviranomaisena pidettäisiin viranomaista, jonka tehtävänä on uudessa palvelutuotantjärjestelmässä sosiaalipalvelujen tuottajien valvonta.

Vammaisille tarkoitetuista tulkkauspalveluista on nykyisin nimenomaisen säännöksen perusteella vapautettu verosta vain kurojen tulkkauspalvelut. Kuulovammaisten lisäksi kuulonäkö- ja puhevammaisilla henkilöillä on lain nojalla oikeus julkisin varoin rahoitettuihin tulkkauspalveluihin, mutta näiden tulkkauspalvelujen verokohtelu on osoittautunut verotuskäytännössä tulkinnalliseksi. Vammaisten tulkkauspalvelujen verokohtelua selkeytettäisiin ja yhdenmuikaistettaisiin muiden sosiaalihuollon palvelujen verottomuuden kanssa. Pääosin julkisin varoin rahoitettavat tai lain nojalla järjestettävät kuulo-, kuulonäkö- ja puhevammaisten tulkkauspalvelut vapautettaisiin verosta osana verotonta sosiaalihuoltoa.

Varhaiskasvatus on nykyisin osa verosta vapautettua sosiaalihuoltoa. Arvonlisäverolain 37 §:n mukaan veroa ei suoriteta sosiaalihuoltona tapahtuvasta tavaroiden ja palveluiden myynnistä. Sosiaalihuollolla tarkoitetaan lain 38 §:n mukaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on muun muassa huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoitosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Hallituksen esityksessä varhaiskasvatuslaiksi ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 40/2018 vp) ehdotetaan saatettavaksi loppuun varhaiskasvatuksen siirtäminen sosiaali- ja terveysministeriön hallinnon alalta opetus- ja kulttuuriministeriöön. Muutos on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä elokuuta 2018. Muutos on toteutettu vaiheittain ja viimeisessä vaiheessa hallinnonalan siirtoa opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle valmistellaan uusi päivähoitoon soveltuva lainsäädäntö, jolloin sosiaali- ja terveysalan hallinnonalan säännöksiens soveltaminen varhaiskasvatuksessa ei olisi enää tarpeellista.

Varhaiskasvatuksen järjestämisestä ja valvonnasta säädettäisiin varhaiskasvatuslaissa. Varhaiskasvatuksen järjestämisvelvollisuus kuuluisi edelleen kunnille. Varhaiskasvatuksella tarkoitetaan lapsen suunnitelmallista ja tavoitteellista kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostamaa kokonaisuutta, jossa painottuu erityisesti pedagogiikka. Varhaiskasvatuksessa kasvatus, opetus ja hoito muodostavat yhden sisällöllisen kokonaisuuden, mutta eri alueet voivat kuitenkin painottua eri tavoin esimerkiksi eri-ikäisillä lapsilla, erilaisissa toimintamuodoissa tai eri vuorokauden aikoina tapahtuvassa kasvatuksessa.

Lain mukaan varhaiskasvatuksen toimintamuotoja olisivat päiväkotitoiminta, perhepäivähoito sekä avoin varhaiskasvatustoiminta. Varhaiskasvatuksen palveluvalikoimaa täydentävän avoimen varhaiskasvatuksen järjestäminen olisi kunnille vapaaehtoista. Palvelun tuottajana voisivat kuntien ja kuntayhtymien lisäksi toimia yksityiset palveluntuottajat. Jos perusopetuslain mukaista esiopetusta annetaan päiväkodissa, siihen sovellettaisiin perusopetuslain lisäksi

varhaiskasvatusta koskevaa lainsäädäntöä. Yksityisten palveluntuottajien toiminta olisi ilmoituksenvaraista ja palveluntuottajat merkittäisiin rekisteriin.

Varhaiskasvatus olisi siten edelleen vapautettu lain nojalla järjestettynä ja julkisin varoin rahoitettuna toimintana. Kunta voisi järjestää varhaiskasvatuksen itse tai ostopalveluna. Ostopalveluna toteutetusta varhaiskasvatuksesta kunnalla olisi kuten nykyisinkin oikeus laskennallisen arvonlisäveron palautukseen.

Oikeustilan selkeyttämiseksi ja sääntelyn ajantasaistamiseksi varhaiskasvatuksen verottomuudesta otettaisiin arvonlisäverolakiin nimenomainen säännös. Varhaiskasvatusta koskevalla hallinnollisella muutoksella ei olisi vaikutusta verottomuuden laajuuteen.

Arvonlisäverolakia ehdotetaan muutettavaksi myös väliaikaisesti, koska siltä osin kuin muutokset liittyvät sosiaali- ja terveystalouden järjestämismuutoksiin siirtymiseen maakunnille, muutokset tulisivat voimaan vasta vastuun siirtyessä.

2 Taloudelliset vaikutukset

Esityksellä ei arvioida olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.

Vammaisten tulkkauspalvelujen verokohtelun yhtenäistämistä muun sosiaalihuollon verovapauden kanssa aiheuttamia taloudellisia vaikutuksia on vaikea arvioida. Verohallinnolta saatujen tietojen perusteella taloudellisten vaikutusten voidaan kuitenkin arvioida olevan merkitykseltään vähäisiä.

3 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu valtiovarainministeriössä. Esityksen valmisteluun ovat osallistuneet myös sosiaali- ja terveysministeriö sekä opetus- ja kulttuuriministeriö.

Esityksestä on saatu lausunnot: opetus- ja kulttuuriministeriö, sosiaali- ja terveysministeriö, Verohallinto, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry, Suomen Kuntaliitto ry, Suomen Tilintarkastajat ry, Suomen Yrittäjät ry ja Veronmaksajain keskusliitto ry.

4 Riippuvuus muista esityksistä

Esitys liittyy eduskunnassa käsiteltävinä olevaan hallituksen esitykseen eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi sekä Euroopan paikallisen itsehallinnon peruskirjan 12 ja 13 artiklan mukaisen ilmoituksen antamiseksi (HE 15/2017 vp), johon sisältyy järjestämismuutoksiin siirtämistä ja arvonlisäverolain 130 a §:ssä tarkoitetun kuntien arvonlisäveron palautuksen rajoittamista koskevat säännökset. Esitys liittyy myös eduskunnassa käsiteltävänä olevaan hallituksen esitykseen laiksi sosiaali- ja terveystalouden tuottamisesta (HE 52/2017 vp).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1 Lakiehdotuksen perustelut

1.1 Laki arvonlisäverolain muuttamisesta

35 §. Pykälään sisältyy verottoman terveyden- ja sairaanhoitopalvelun määritelmä. Määritelmään tehtäisiin sosiaali- ja terveystalvveluja koskevista lainsäädännön muutoksista aiheutuvat tarkistukset.

Nykyisen määritelmän mukaan terveyden- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä.

Sotetuottamislain 3 §:n 3 kohdassa määritellään kyseisen lain soveltamisalaan kuuluva terveyspalvelu. Kyseisen lainkohdan mukaan terveyspalvelulla tarkoitetaan ensinnäkin potilaan terveydentilan määrittämiseksi, hänen terveytensä palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, joita suorittavat terveydenhuollon ammattihenkilöt tai joita suoritetaan terveydenhuollon palveluyksikössä. Määritelmä vastaa pääosin arvonlisäverolain 35 §:ään sisältyvää terveyden- ja sairaanhoitopalvelun määritelmää, jota sovelletaan nykyisinkin sekä julkiseen että yksityiseen terveyden- ja sairaanhoitoon.

Uusi sotetuottamislain terveyspalvelun määritelmä sisältää terveydenhuollon ammattihenkilöiden suorittamat tai terveydenhuollon palveluyksikössä suoritettavat lääketieteellisten menetelmien käyttöön tai lääketieteeseen perustuvat käsittelyt, jotka eivät ole lääketieteellisesti arvioiden välttämättömiä potilaan terveydentilan määrittämiseksi, terveyden palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi. Tällaiset käsittelyt jäisivät nykyisen käytännön mukaisesti yleensä verottoman terveyden- ja sairaanhoidon ulkopuolelle. Arvonlisäverovapauden soveltamisalan tulkinnassa on edelleen otettava huomioon arvonlisäverodirektiivin verovapautta koskevat säännökset ja niitä koskeva oikeuskäytäntö.

Nykyisen pykälän 1 kohdan mukaan verovapaus koskee valtion tai kunnan ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä annettavaa hoitoa taikka yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/1990) tarkoitettua hoitoa. Säännöksiä tarkistettaisiin vastaamaan ehdotettua sotetuottamislakia.

Sotetuottamislain 3 §:n mukaan palvelun tuottajia ovat muun muassa maakunnan liikelaitokset ja yksityisoikeudelliset yhteisöt. Sotetuottamislain 3 §:n mukaan palvelun tuottajalla tarkoitettaisiin myös itsenäistä ammatinharjoittajaa, joka tuottaa terveyspalveluja. Palvelun tuottajana toimivan luonnollisen henkilön tulee täyttää terveydenhuollon ammattihenkilöistä annetun lain (559/1994) edellytykset. Yksityisenä elinkeinonharjoittajana toimiva palveluntuottaja voi kuitenkin olla myös muu kuin terveydenhuollon ammattihenkilö silloin, kun hän ei itse anna palveluja, joihin edellytetään ammattihenkilön pätevyyttä. Sotetuottamislain 4 §:n mukaan terveyspalveluja saa tuottaa vain palvelun tuottaja, joka on rekisteröity ja jonka palveluyksikkö on rekisteröity laissa tarkoitettuun palvelun tuottajien rekisteriin.

Verosta olisi edelleen vapautettu terveydenhuollon palveluyksikössä annettava hoito. Terveydenhuollon palveluyksikkö määritellään sotetuottamislain 3 §:n 4 kohdassa. Kyseisen lainkohdan mukaan palveluyksiköllä tarkoitetaan hallinnollisesti järjestettyä kokonaisuutta, jossa tuotetaan terveyspalveluja. Palveluyksikön käsite sisältäisi nykyisen julkisen terveydenhuollon toimintayksikön sekä yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettua toimintayksikön määritelmän. Oikeustilan selkeyttämiseksi sotetuottamislaisissa määritelty palveluyksikkö

sikkö ei kuitenkaan olisi enää sidottu toimintayksikön tai toimipaikan käsitteeseen tai fyysiseen sijaintiin. Palveluyksikkö voisi muodostua useammasta palvelusta, useammasta fyysisestä toimipaikasta tai ilman fyysistä toimipaikkaa.

Koska myös julkiset palveluyksiköt tulisivat nykyisestä poiketen rekisteröintimenettelyn piiriin samalla tavalla kuin yksityiset yksiköt, pykälän 1 kohtaan lisättäisiin 2 kohtaa vastaavasti edellytys, jonka mukaan palveluyksikön tulisi olla lain nojalla rekisteröity. Muutos ei vaikuttaisi verovapauden soveltamisalaan.

Sekä julkisessa että yksityisessä palveluyksikössä annettava hoito olisi vapautettu verosta samoin edellytyksin. Terveystieteiden tutkimuskeskusten ei pidettäisi esimerkiksi niin sanottuja vaihtoehtohoitoja, jotka eivät perustu lääketieteeseen.

Nykyisen pykälän 2 kohdan mukaisesti sellaisen terveydenhuollon ammattihenkilön antama hoito, joka harjoittaa toimintaansa lakiin perustuvan oikeuden nojalla tai joka on lain nojalla rekisteröity, olisi edelleen verotonta.

Ehdotuksella ei ole tarkoitus muuttaa nykyisiä terveyden- ja sairaanhoitopalvelun verottomuuden määrittelyn perusteita. Myös sellaisen palvelunantajan, joka on rekisteröity palveluntuottaja, toiminnoista osa voisi jäädä palvelun tarkoituksen ja sisällön perusteella verottomuuden soveltamisalan ulkopuolelle.

36 §. Pykälässä säädetään eräiden verottomaan terveyden- ja sairaanhoitoon liittyvien tavaroiden ja palveluiden luovutusten verottomuudesta. Säännökseen tehtäisiin sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta aiheutuvat tarkistukset.

Pykälän 5 kohdassa on neutraalisuuden vuoksi ja verotuksen yksinkertaistamiseksi vapautettu verosta muun muassa yksityisten lääkäri- ja hammaslääkärikeskusten sekä sairaaloiden toiminnassa käytettävien laitteiden ja niiden huollon, hoitomateriaalien sekä hoitoon liittyvien hallintopalvelujen luovuttaminen terveyden- ja sairaanhoidon palvelun tuottajalta toiselle tämän toiminnan harjoittajalle.

Pykälän sanamuotoa tarkistettaisiin vastaamaan sotetuottamislakia. Sotetuottamislain 3 §:n 1 ja 3 kohtien mukaisesti terveystieteiden tutkimuskeskusten tuottajalla tarkoitettaisiin maakunnan liikelaitosta, osakeyhtiötä ja muuta yhtiötä, yhteisöä, osuuskuntaa, säätiötä ja itsenäistä ammatinharjoittajaa, joka tuottaa kyseisessä laissa määriteltyjä terveystieteiden tutkimuskeskusten palveluja. Verovapautta sovellettaisiin edelleen vain yksityisoikeudellisessa organisaatiomuodossa toimiviin palveluntuottajiin, joten maakunnan liikelaitos jäisi julkisyhteisönä sen soveltamisalan ulkopuolelle.

38 §. Pykälään sisältyy verottoman sosiaalihuollon määritelmä. Määritelmää tarkistettaisiin vastaamaan sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen yhteydessä tapahtuneita muutoksia.

Määritelmästä poistettaisiin kunta, koska kunnalle ei enää jäisi pykälässä tarkoitettuja sosiaalihuollona pidettäviä tehtäviä. Maakunnan harjoittama toiminta lisättäisiin määritelmään. Myös valtion järjestämä sosiaalihuolto olisi edelleen verotonta.

Sosiaalihuollon kotipalvelujen tuottaja voi tuottaa tukipalvelut, kuten ateriat-, siivous- ja saattajapalvelut, itse tai alihankintana. Sotetuottamislain mukaan alihankintana hankittavat kotipalvelujen tukipalvelut voidaan merkitä palvelun tuottajien rekisteriin osana kotipalvelua. Kotipalvelun tuottaja on rekisteröitymisvelvollinen ja velvollinen valvomaan asiakkaan tarpeen mukaista kotipalvelujen tuottamista. Uusi rekisteröintimenettely mahdollistaa verottomuuden edellytysten täyttymisen valvonnan tukipalvelujen osalta. Neutraalin verokohtelun toteuttami-

seksi mainitut tukipalvelut olisivat verottomia nykyisen käytännön mukaisesti niiden tuotantotavasta riippumatta.

Määritelmää ajantasaistettaisiin myös ottamalla käyttöön ilmaukset ”vammainen henkilö ” ja ”iäkäs henkilö”. Terminologisista muutoksista huolimatta verottomuus koskisi edelleen myös sellaisia palveluja, joita sosiaalihuoltolainsäädännössä nimitetään kehitysvammaisille ja vanhuksille suunnatuiksi palveluiksi.

Lain 59 §:n 5 kohdan mukaan verosta on vapautettu kuurojen tulkkauspalvelut. Kuurojen tulkkauspalvelut rahoitetaan yleensä yhteiskunnan varoista. Kuurojen lisäksi kuulonäkö- ja puhevammaisilla henkilöillä on lain nojalla oikeus julkisin varoin rahoitettuihin tulkkauspalveluihin. Julkisin varoin rahoitetuista tulkkauspalveluista säädetään vammaisten henkilöiden tulkkauspalveluista annetussa laissa (133/2010), mutta palvelujen järjestäminen voi perustua myös muuhun lainsäädäntöön. Koska tulkkauspalvelujen tuottajaa ei merkitä sotepalvelujen tuottajarekisteriin, käytännössä on ilmennyt epäselvyyttä kuulonäkö- ja puhevammaisten henkilöiden tulkkauspalveluiden verokohtelussa. Oikeustilan selkeyttämiseksi lakiin otettaisiin nimenomainen säännös myös kuulonäkö- ja puhevammaisille luovutettujen tulkkauspalvelujen verottomuudesta. Säännökseen lisättäisiin myös maininta muun vastaavan vamman johdosta suoritettavista tulkkauspalveluista. Tarkoituksena ei olisi kuitenkaan laajentaa tulkkauspalvelun verovapauden soveltamisalaa nykyisestä.

Sosiaalihuollon määritelmästä poistettaisiin päivähoido, jonka verovapaudesta säädettäisiin lain 38 a ja 38 b §:ssä.

38 a §. Pykälän 1 momentissa säädettäisiin 38 b §:ssä määritellyn varhaiskasvatuspalvelun verottomuudesta. Verovapaudesta säädettäisiin otsikon ”Sosiaalihuolto” alla. Verottomuus määräytyisi nykyiseen tapaan sosiaalihuollon verottomuudessa noudatettavien periaatteiden mukaisesti.

Pykälän 2 momentin mukaan verotonta olisi varhaiskasvatuksen harjoittajan toiminnan yhteydessä luovuttamat varhaiskasvatukseen tavanomaisesti liittyvät palvelut ja tavarat. Verottomuus koskisi esimerkiksi toiminnassa käytettävää oheismateriaalia ja aterioita. Verottomuus soveltuisi vain varhaiskasvatuksen saajalle tapahtuviin luovutuksiin tilanteissa, joissa niistä perittäisiin maksu. Varhaiskasvatuksen harjoittajan alihankintana hankkimat tavarat ja palvelut olisivat arvonlisäverolain yleisten sääntöjen mukaisesti verollisia.

38 b §. Pykälään sisältyisi verottoman varhaiskasvatuspalvelun määritelmä. Varhaiskasvatus olisi nykyisen tapaan verotonta julkisin varoin rahoitettuna ja yhteiskunnan valvonnan piiriin kuuluvana toimintana.

Verovapauden edellytyksenä olisi, että toiminta kuuluu yhteiskunnan valvonnan piiriin. Varhaiskasvatuslain 52 §:n mukaan varhaiskasvatuksen valvontaviranomaisia olisi uudistuksen tässä vaiheessa aluehallintovirasto, Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto sekä kunnan määräämä toimielin tai sen määräämä viranomainen. Myöhemmin aluehallintoviraston ja Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontaviraston tehtävät siirtyisivät valtakunnallisille toimielimille.

Varhaiskasvatuslain 5 §:ssä säädetään kunnan velvollisuudesta järjestää varhaiskasvatusta. Kyseisen lainkohdan mukaan kunta voi järjestää varhaiskasvatusta omana toimintanaan tai hankkimalla palveluja toiselta palvelun tuottajalta. Yksityisen palvelun tuottajan olisi tehtävä toiminnan aloittamisesta ilmoitus kunnalle ja rekisteröidyttävä yksityisten palvelun tuottajien rekisteriin, mistä säädetään varhaiskasvatuslain 44 ja 46 §:ssä.

Yksityinen palveluntuottaja voi toimia varhaiskasvatuksen järjestäjänä silloin, kun kunta ei ole järjestäjä. Näin on esimerkiksi silloin, kun varhaiskasvatusta järjestetään yksityisen hoidon tuella. Tällainenkin toiminta kuuluu varhaiskasvatustalainsäädännön mukaisen valvonnan piiriin.

Varhaiskasvatustoiminnalla tarkoitettaisiin päiväkotitoimintaa, perhepäivähoitoa ja muuta varhaiskasvatusta. Muulla varhaiskasvatustoiminnalla tarkoitettaisiin esimerkiksi valvonnan piiriin kuuluvaa avointa varhaiskasvatustoimintaa, jota kunta ja kuntayhtymä voivat järjestää. Monialaisen yhteistyön piiriin kuuluvat sosiaalihuoltolainsäädännön perusteella toteutettavat lasta tukevat toimenpiteet olisivat verottomia lain 38 §:n perusteella.

59 §. Pykälän 5 kohtaan sisältyvä verottomuussäännös kumottaisiin. Kuurojen ja muiden vammaisten tulkkauksipalvelujen verottomuudesta säädettäisiin osana sosiaalihuollon verottomuutta.

130 a §. Pykälässä säädetään hankintaneutraalisuuden parantamiseksi kunnan oikeudesta saada palautuksena laskennallinen vero verottomina hankkimistaan verottomaan sosiaalihuoltoon liittyvistä tavaroista ja palveluista. Palautusoikeus koskee myös päivähoitoa varten tehtyjä verottomia hankintoja.

Pykälän 1 momentin 2 kohtaa muutettaisiin siten, että kunnalla olisi oikeus edellä mainittuun palautukseen verottomana hankitusta 38 a §:ssä tarkoitettua varhaiskasvatuspalvelusta ja siihen liittyvistä tavaroista ja palveluista. Kunta saisi siten laskennallisen veron palautuksen esimerkiksi käyttäessään päiväkotitai perhepäivähoidon järjestämisessä alihankintapalveluja kuten nykyisinkin.

1.2 Laki arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

35 §. Pykälässä määritellään veroton terveyden- ja sairaanhoito.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamista koskevan uudistuksen mukaisen julkisyhteisöjen rekisteröitymisvelvollisuuden ei ole tarkoitus koskea kuntaa eikä kuntayhtymää, vaan vasta maakuntaa. Pykälää muutettaisiin siten, että siihen sisällytettäisiin edellä mainitut uudistuksesta aiheutuvat muutokset. Kunnan ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä annettu hoito vapautettaisiin kuitenkin verosta siihen saakka, kunnes terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille.

38 §. Pykälään sisältyy verottoman sosiaalihuollon määritelmä.

Pykälän 1 momenttia muutettaisiin siten, että siihen sisällytettäisiin edellä mainitut uudistuksesta aiheutuvat muutokset. Kunnan harjoittama sosiaalihuolto vapautettaisiin kuitenkin verosta siihen saakka, kunnes sosiaalipalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakunnille.

2 Voimaantulo

Lait ehdotetaan tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2019.

Sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun oli alun perin tarkoitus siirtyä maakunnille 1 päivänä tammikuuta 2019, mutta eduskunnassa on vireillä uudistuksen myöhentäminen siten, että tehtävät siirtyisivät maakunnille 1 päivänä tammikuuta 2021. Lisäksi sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamista koskevan uudistuksen mukaisen julkisyhteisöjen rekisteröitymisvelvollisuuden ei ole tarkoitus koskea kuntaa eikä kuntayhtymää. Julkisyhteisöjen osalta kyseinen uudistus tulisi voimaan, vasta kun tehtävät siirtyvät maakunnille. Myös arvonlisäverolain

HE 148/2018 vp

muutoksia sovellettaisiin näiltä osin vasta, kun tehtävät siirtyvät maakunnille. Näin ollen lain 35 §:ää ja 38 §:ää sovellettaisiin lopullisen sisältöisinä vasta 1 päivästä tammikuuta 2021 luki-en. Tähän ajankohtaan saakka sovellettaisiin väliaikaisesti voimassa olevia 35 §:ää ja 38 §:ää, joihin sisältyisivät muut ehdotetut muutokset.

Edellä esitetyn perusteella annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraavat lakiehdotukset:

1.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arvonlisäverolain (1501/1993) 59 §:n 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1218/1994,
muutetaan 35 §:n 1 kohta, 36 §:n 5 kohta, 38 § ja 130 a §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin niistä on 36 §:n 5 kohta laissa 1767/1995 ja 130 a §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1457/2001, ja
lisätään lakiin uusi 38 a ja 38 b §seuraavasti:

35 §

Terveyden- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:

- 1) lain nojalla rekisteröidyssä terveydenhuollon palveluyksikössä annettava hoito;

36 §

Veroa ei suoriteta myöskään seuraavien palvelujen ja tavaroiden myynnistä:

5) välittömästi terveyden- ja sairaanhoidossa käytettävät tavarat ja palvelut, jotka sellainen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettu terveyspalvelun tuottaja, joka ei ole julkisyhteisö, tai 35 §:n 2 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö tässä toiminnassaan luovuttaa tällaiselle terveyspalvelun tuottajalle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle.

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai maakunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten sekä iäkkäiden henkilöiden huollosta ja vammaisten henkilöiden huollosta ja muista palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan myös sellaisia kuulo-, kuulonäkö- tai puhevamman tai muun vastaavan vamman johdosta suoritettavia tulkkauspalveluja, joita järjestetään lain nojalla tai avustetaan valtion varoin.

38 a §

Veroa ei suoriteta varhaiskasvatuspalvelun myynnistä.

HE 148/2018 vp

Veroa ei myöskään suoriteta, kun varhaiskasvatuksen harjoittaja luovuttaa varhaiskasvatuspalvelun saajalle varhaiskasvatuksen yhteydessä siihen tavanomaisesti liittyviä palveluja ja tavaroita.

38 b §

Varhaiskasvatuspalvelulla tarkoitetaan kunnan harjoittamaa ja varhaiskasvatusviranomaisen valvomaa muun varhaiskasvatuksen palvelun tuottajan harjoittamaa päiväkotitoimintaa, perhepäivähoitoa tai muuta varhaiskasvatustoimintaa.

130 a §

Kunnalla on oikeus saada palautuksena laskennallinen vero seuraavista verottomina hankimistaan palveluista ja tavaroista:

2) 37 ja 38 a §:ssä tarkoitettu sosiaalihuoltoon liittyvä palvelu tai tavara.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 .

Tämän lain 35 §:n 1 kohta ja 38 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan sinä päivänä, jona sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskusten järjestämistä annettun lain ja pelastustoimen järjestämistä annettun lain perusteella kunnilta maakunnille.

Tätä lakia sovelletaan, jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

2.

Laki

arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti arvonlisäverolain (1501/1993) 35 §:n 1 kohta ja 38 § seuraavasti:

35 §

Terveyden- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:

1) valtion tai kunnan ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä tai lain nojalla rekisteröidyssä terveydenhuollon palveluyksikössä annettava hoito;

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten sekä iäkkäiden henkilöiden huollosta ja vammaisten henkilöiden huollosta ja muista palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa siihen päivään saakka, jona sosiaali- ja terveystalouden järjestämisvastuu siirtyy maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulon perusteella kunnilta maakunnille.

Tätä lakia sovelletaan, jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

Helsingissä 27 päivänä syyskuuta 2018

Pääministeri

Juha Sipilä

Valtiovarainministeri Petteri Orpo

1.

Laki

arvonlisäverolain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
kumotaan arvonlisäverolain (1501/1993) 59 §:n 5 kohta, sellaisena kuin se on laissa 1218/1994,

muutetaan 35 §:n 1 kohta, 36 §:n 5 kohta, 38 § ja 130 a §:n 1 momentin 2 kohta, sellaisena kuin niistä on 36 §:n 5 kohta laissa 1767/1995 ja 130 a §:n 1 momentin 2 kohta laissa 1457/2001, ja

lisätään lakiin uusi 38 a ja 38 b § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 §

Terveyden- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:

1) valtion tai kunnan ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä annettava hoito taikka yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/90) tarkoitettu hoito;

35 §

Terveyden- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:

1) *lain nojalla rekisteröidyssä terveydenhuollon palveluyksikössä annettava hoito;*

36 §

Veroa ei suoriteta myöskään seuraavien palvelujen ja tavaroiden myynnistä:

5) välittömästi terveyden- ja sairaanhoidossa käytettävät tavarat ja palvelut, jotka yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa tarkoitettu terveydenhuollon palvelujen antaja tai 35 §:n 2 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö tässä toiminnassaan luovuttaa toiselle terveydenhuollon palvelujen antajalle tai terveydenhuollon ammattihenkilölle.

36 §

Veroa ei suoriteta myöskään seuraavien palvelujen ja tavaroiden myynnistä:

5) välittömästi terveyden- ja sairaanhoidossa käytettävät tavarat ja palvelut, jotka *sellainen sosiaali- ja terveyspalvelujen tuottamisesta annetussa laissa (/) tarkoitettu terveyspalvelun tuottaja, joka ei ole julkisyhteisö,* tai 35 §:n 2 kohdassa tarkoitettu terveydenhuollon ammattihenkilö tässä toiminnassaan luovuttaa *tällaiselle terveyspalvelun tuottajalle* tai terveydenhuollon ammattihenkilölle.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisen valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, *lasten päivähoidosta*, vanhusten huollosta, kehitysvammaisten huollosta, muista *vammaisten* palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai *maakunnan* harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisen valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten sekä *iäkkäiden henkilöiden huollosta ja vammaisten henkilöiden huollosta ja* muista palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan myös sellaisia kuulo-, kuulonäkö- tai puhevamman tai muun vastaavan vamman johdosta suoritettavia tulkkauspalveluja, joita järjestetään lain nojalla tai avustetaan valtion varoin.

38 a §

Veroa ei suoriteta varhaiskasvatuspalvelun myynnistä.

Veroa ei myöskään suoriteta, kun varhaiskasvatuksen harjoittaja luovuttaa varhaiskasvatuspalvelun saajalle varhaiskasvatuksen yhteydessä siihen tavanomaisesti liittyviä palveluja ja tavaroita.

38 b §

*Varhaiskasvatuspalvelulla tarkoitetaan kunnan harjoittamaa ja varhaiskasvatusviranomaisen valvomaa muun varhaiskasvatuksen palvelun tuottajan harjoittamaa *päiväkotitoimintaa, perhepäivähoitoa tai muuta varhaiskasvatustoimintaa.**

59 §

Veroa ei suoriteta seuraavien tavaroiden ja palvelujen myynnistä:

5) *kuurojen tulkkauspalvelut;*

59 §

Veroa ei suoriteta seuraavien tavaroiden ja palvelujen myynnistä:

(5 kohta kumotaan)

130 a §

Kunnalla on oikeus saada palautuksena laskennallinen vero seuraavista verottomina hankkimistaan palveluista ja tavaroista:

2) 37 §:ssä tarkoitettu sosiaalihuoltoon liittyvä palvelu tai tavara.

130 a §

Kunnalla on oikeus saada palautuksena laskennallinen vero seuraavista verottomina hankkimistaan palveluista ja tavaroista:

2) 37 ja 38 a §:ssä tarkoitettu sosiaalihuoltoon liittyvä palvelu tai tavara.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuu-
ta 20 .

Tämän lain 35 §:n 1 kohta ja 38 §:n 1 momentti tulevat kuitenkin voimaan sinä päivänä, jona sosiaali- ja terveystalouden järjestämismääräykset siirtyvät maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulopäivästä annettujen lain perusteella kunnilta maakunnille.

Tätä lakia sovelletaan, jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt lain voimaantulopäivänä tai sen jälkeen.

2.

Laki

arvonlisäverolain 35 ja 38 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan väliaikaisesti arvonlisäverolain (1501/1993) 35 §:n 1 kohta ja 38 § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

35 §

Terveyden- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:

1) valtion tai kunnan ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä annettava hoito taikka yksityisestä terveydenhuollosta annetussa laissa (152/90) tarkoitettu hoito;

35 §

Terveyden- ja sairaanhoitopalvelulla tarkoitetaan ihmisen terveydentilan sekä toiminta- ja työkyvyn määrittämiseksi taikka terveyden sekä toiminta- ja työkyvyn palauttamiseksi tai ylläpitämiseksi tehtäviä toimenpiteitä, jos kysymyksessä on:

1) valtion tai kunnan ylläpitämässä terveydenhuollon toimintayksikössä tai lain nojalla rekisteröidyssä terveydenhuollon palveluyksikössä annettava hoito;

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten huollosta, lasten päivähoitosta, vanhusten-

38 §

Sosiaalihuollolla tarkoitetaan valtion tai kunnan harjoittamaa sekä sosiaaliviranomaisten valvomaa muun sosiaalihuollon palvelujen tuottajan harjoittamaa toimintaa, jonka tarkoituksena on huolehtia lasten ja nuorten sekä iäkkäiden henkilöiden huollosta ja

HE 148/2018 vp

Voimassa oleva laki

huollosta, kehitysvammaisten huollosta, muista *vammaisten* palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Ehdotus

vammaisten henkilöiden huollosta ja muista palveluista ja tukitoimista, päihdehuollosta sekä muusta tällaisesta toiminnasta.

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 20 ja on voimassa siihen päivään saakka, jona sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu siirtyy maakuntalain, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain ja pelastustoimen järjestämisestä annetun lain voimaantulon perusteella kunnilta maakunnille.

Tätä lakia sovelletaan, jos veron suorittamisvelvollisuus on syntynyt lain voimaantuloapäivänä tai sen jälkeen.
